

U z n e s e n i e

Generálny prokurátor Slovenskej republiky v trestnej veci obvineného A.A. pre zločin podplácania podľa § 333 ods.1, ods. 2 písm. b), ods. 3 Trestného zákona, evidovanej na Úrade špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pod sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000, podľa § 363 ods. 1, ods. 2, § 364 ods. 1 písm. a), § 366 ods. 1, ods. 2, § 367 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku takto

r o z h o d o l :

Právoplatným uznesením špeciálneho prokurátora z 28.10.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000–29 v časti, ktorou podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť obvineného A.A. podanú proti uzneseniu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 22.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000–6, ktorým v časti podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vzniesol obvinenie A.A. pre skutok v bode 2) tohto uznesenia právne posúdený ako zločin podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 Trestného zákona

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a v konaní, ktoré mu predchádzalo, v ustanoveniach § 2 ods. 10, § 2 ods. 12, § 206 ods. 1 Trestného poriadku a v ustanovení § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 Trestného zákona **v neprospech obvineného A.A.**, narodeného xxx, trvale bytom xxxx.

Právoplatné uznesenie špeciálneho prokurátora z 28.10.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000–29 **sa zrušuje v časti**, ktorou podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú sťažnosť obvineného A.A. podanú proti uzneseniu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 22.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000–6, ktorým v časti podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vzniesol obvinenie A.A. pre skutok v bode 2) tohto uznesenia právne posúdený ako zločin podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 Trestného zákona.

Zároveň **sa zrušuje** časť chybného konania, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo, vrátane uznesenia prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry

Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 22.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000–6 **v časti**, ktorou podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vzniesol obvinenie A.A. pre skutok v bode 2) tohto uznesenia právne posúdený ako zločin podplácania podľa § 333 ods.1, ods. 2 písm. b), ods. 3 Trestného zákona.

Prokurátorovi Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky **sa prikazuje**, aby o veci znovu konal a rozhodol.

O d ô v o d n e n i e

Uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Východ, Košice (ďalej len „vyšetrovateľ PZ“) z 15.7.2021 sp. zn. PPZ-142/NKA-VY4-2021 bolo podľa § 199 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie pre skutok v bode 1) právne posúdený ako pokračovací zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona a pre skutok v bode 2) právne posúdený ako pokračovací prečin podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

1)

doposiaľ presne nestotožnený páchatel', ktorý zastával funkciu riaditeľa Národnej jednotky finančnej polície Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky (ďalej aj „NJFP“), v období najmenej od roku 2018 do roku 2019, prijímal úplatky v rôznej forme a výške, spolu najmenej vo výške 52.500,- €, od doposiaľ presne nestotožnenej osoby vystupujúcej pod menom A.A. a iných osôb za to, že prostredníctvom svojej funkcie riaditeľa NJFP zabezpečí informácie o možnom prebiehajúcom vyšetrovaní, alebo policajnom preverovaní, prípadne zabezpečí sťaženie alebo ich ovplyvnenie, tak aby v konečnom dôsledku táto osoba, ako aj jemu ďalšie blízke osoby, neboli trestne stíhané v súvislosti s ich podnikateľskými aktivitami, ktoré v tom čase boli podozrivé z páchania ekonomickej a inej trestnej činnosti, prípadne zabezpečí týmto osobám iné výhody;

2)

doposiaľ presne nestotožnený páchatel', vystupujúci pod menom A.A., ako aj iné doposiaľ nestotožnené osoby, v období najmenej od roku 2018 do roku 2019 poskytli úplatky v rôznej forme a výške, spolu najmenej vo výške 52.500,- €, pre doposiaľ presne nestotožnenú osobu, ktorá zastávala v tom čase funkciu riaditeľa NJFP za to, že táto osoba prostredníctvom svojej funkcie riaditeľa NFJP zabezpečí informácie o možnom prebiehajúcom vyšetrovaní, alebo policajnom preverovaní, prípadne zabezpečí sťaženie alebo ich ovplyvnenie, tak aby v konečnom dôsledku nestotožnený páchatel' vystupujúci pod menom A.A., ako aj jemu ďalšie blízke osoby neboli trestne stíhané v súvislosti s ich podnikateľskými aktivitami, ktoré v tom čase

boli podozrivé z páchania ekonomickej a inej trestnej činnosti, prípadne zabezpečiť týmto osobám iné výhody.

Následne uznesením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry“) z 22.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-6 bolo podľa § 199 ods.1, ods. 2 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie a súčasne podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie A.A. (ďalej aj „obvinený“) pre pokračovací zločin podplácania podľa § 333 ods.1, ods. 2 písm. b), ods. 3 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

1/ v presne nezistenom čase v období od roku 2016 až do jarných mesiacov roku 2020, na rôznych miestach Slovenskej republiky, predovšetkým v Bratislavskom kraji, najmä v priestoroch podniku XXX, na Laurinskej ulici č. 11 v Bratislave, ale aj v priestoroch dosiaľ nestotožneného penziónu v Chorvátskom Grobe, odovzdával osobe A.B., nar. X. v X. , trvale bytom X ,ktorý v období od 01.02.2014 až do 31.08.2019 zastával pozíciu riaditeľa Národnej jednotky finančnej polície NAKA PPZ (ďalej len „A.B.“), úplatky vo forme finančnej hotovosti v rôznej výške, ktoré si mal ponechať ale aj odovzdávať ďalším príslušníkom NAKA, predovšetkým za to, že obvinený nebude trestne stíhaný v trestnej veci vedenej na NAKA, odbor Bratislava, pod ČVS:PPZ-40/NKA-BA4-2019 (predtým ČVS:PPZ-891/NKA-FP-BA-2013), označenej ako kauza „Valčeky“ (ďalej len „prípád Valčeky“), hoci bol v tomto konaní dôvodne podozrivý, ďalej aby mal zabezpečené aktuálne informácie o trestných konaniach, ktoré sa týkali jeho osoby, resp. jemu blízkych osôb a obchodných spoločností, ktoré boli a mohli byť podozrivé z páchania ekonomickej (najmä daňovej) trestnej činnosti, prípadne aby zabezpečil aj ďalšie neoprávnené výhody a úľavy v trestnom konaní, a takto konal najmä v prípadoch:

a) v priebehu rokov 2016 až 2020 v pravidelných intervaloch, minimálne dvakrát do roka, najmä v období Vianoc, na vyššie uvedených miestach, odovzdával finančnú hotovosť A.B. v rozmedzí od 3.000 Eur až do 7.000 Eur, a to najmä v obálke, ktorá mala byť určená pre príslušníkov NAKA, ktorí mali dosah na prípad Valčeky, pričom takýmto spôsobom mu odovzdal celkovo sumu minimálne vo výške 35.000 Eur,

b) v druhej polovici roka 2018 na dvoch samostatných stretnutiach opakovane (2x) odovzdal A.B. finančnú hotovosť vo výške 10.000 Eur, teda celkovo sumu 20.000 Eur, a to za to, že sa angažoval a poskytoval neoprávneným osobám (vrátane obvineného) informácie ohľadom daňových trestných vecí spol. X. , spol. s r.o., so sídlom X, IČO: X, voči ktorej boli iniciované viaceré trestné konania (ale aj operatívne poznatky), predovšetkým v územnej pôsobnosti Krajského riaditeľstva PZ v Košiciach, pričom napokon bola vec určená do vyšetrovania na výberovú príslušnosť na NAKA, vtedajšiu národnú jednotku finančnej polície, kde mal nad touto vecou A.B. kontrolu a vplyv,

c) v presne nezistenom čase v rokoch 2017 až 2018 odovzdal osobe A.B. na viacerých stretnutiach v priestoroch podniku XXX na Laurinskej ulici č. 11

v Bratislave, finančnú hotovosť vo výškach 13.000 Eur, 17.000 Eur a 20.000 Eur, celkovo sumu vo výške 50.000 Eur, za to, aby dozeral a bol nápomocný ohľadom nelegálnych podnikateľských aktivít obvineného, najmä ak by sa nimi začala zaoberať NAKA,

čím takto celkovo odovzdal osobe A.B. úplatky vo forme finančnej hotovosti v celkovej výške minimálne 105.000 Eur.

2/ v presne nezistenom čase v období roku 2018 v Bratislave v reštaurácii XXX na Bajkalskej ulici č. 9 odovzdal osobe A.C., ktorý toho času zastával funkciu riaditeľa Kriminálneho úradu finančnej správy (ďalej len „A.C.“), v obálke úplatok vo forme finančnej hotovosti vo výške 70.000 Eur, za to, že bude z titulu svojej funkcie nápomocný z pohľadu problematiky a kompetencií Finančnej správy v prípade daňových prípadov, ktoré sa mali týkať potravinových reťazcov s cukrovinkami,

čím takto vyššie uvedeným osobám odovzdal úplatky vo forme finančnej hotovosti v celkovej výške minimálne 175.000 Eur.

Proti tomuto uzneseniu podal obv. A.A. v zákonnej lehote sťažnosť, ktorá bola uznesením špeciálneho prokurátora z 28.10.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-29 podľa § 193 ods.1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodná zamietnutá.

Dňa 18.11.2021 bol na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky doručený návrh obvineného A.A. z 15.11.2021 podaný jeho obhajcom JUDr. Sergejom Romžom, ktorým požiadal generálneho prokurátora Slovenskej republiky, aby podľa § 363 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku zrušil ako nezákonné uznesenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry z 22.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-6 ako aj nadväzujúce uznesenie špeciálneho prokurátora z 28.10.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-29, ktorými bolo právoplatne rozhodnuté o vznesení obvinenia A.A. za pokračovací zločin podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 Trestného zákona.

Obvinený návrhom namieta jednak formálne – procesné pochybenia orgánov prípravného konania v postupe pred vydaním napadnutého uznesenia o vznesení obvinenia, a jednak absenciu materiálnych predpokladov na vydanie napadnutého rozhodnutia zakladajúcich nedôvodnosť vznesenia obvinenia.

Z trestno-procesného hľadiska namieta, že skutok, pre ktorý vyšetrovateľ PZ začal dňa 15.7.2021 trestné stíhanie „vo veci“, nie je totožný so skutkom, pre ktorý bolo A.A. vznesené obvinenie uznesením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry z 22.9.2021.

Namieta tiež, že orgány prípravného konania porušili procesné ustanovenia zabezpečujúce právo na obhajobu obvineného tým, že hoci už v uznesení o začatí trestného stíhania z 15.7.2021 bol ako páchatel' nezameniteľným spôsobom identifikovaný A.A. (teda už v tom čase bol materiálne obvinený), k formálnemu vzneseniu obvinenia došlo až dňa z 22.9.2021.

Ďalším procesným pochybením, na ktoré obvinený poukazuje, je skutočnosť, že zásadné dôkazy, na ktorých je založené vznesenie obvinenia, neboli vykonané zákonným spôsobom.

Ide o výpovede A.B. a A.C., ktorým mal obvinený úplatky poskytovať a preto sú dôvodne podozriví zo spáchania trestného činu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona.

Napriek tomu ako podozriví boli vypočutí v procesnom postavení svedkov, a to bez toho, aby im bolo predtým dočasne odložené vznesenie obvinenia v zmysle § 205 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, v dôsledku čoho sú ich výpovede procesne neúčinné, t.j. nepoužiteľné ako dôkaz v trestnom konaní.

Po obsahovej stránke považuje obvinený výpovede uvedených svedkov za absolútne nepostačujúce pre vznesenie obvinenia, a to z viacerých dôvodov.

Predovšetkým ide „univerzálnych kajúcnikov“, teda osoby spolupracujúce s políciou v mnohých trestných veciach, ktoré sú pozitívne motivované snahou získať, resp. udržať si poskytnuté benefity zo strany orgánov činných v trestnom konaní vo vzťahu k ich vlastnej trestnej činnosti. Navyiac, vo výpovediach uvedených svedkov sa vyskytujú závažné rozpory týkajúce sa miesta a času ako aj výšky poskytovaných úplatkov.

V tejto súvislosti obvinený namieta aj účelovú nadkvalifikáciu skutkov, ktorá je založená na nepodloženom navyšovaní úplatkov podľa toho, ako ich výšku postupne modifikujú samotní „poberatelia“ úplatkov A.B. a A.C..

Vo vzťahu k výpovediam uvedených „kajúcnikov“ poukazuje obvinený na skutočnosť, že ich výpovede sa navzájom obsahovo neprelínajú - neprekrývajú (tzv. nekrižujú), ani sa vzájomne nedopĺňajú a nepodporujú, snáď len s výnimkou výpovedí A.B. a A.D. vo vzťahu k tzv. prípadu „Valčeky“, ktorý je uvedený v bode 1a) napadnutého uznesenia o vznesení obvinenia.

Vo vzťahu k ostatným skutkom (čiastkovým útokom) výpovede A.B. a A.C. nadobúdajú autonómny charakter a argumentačne zostávajú osamotené, teda nie sú podporované inými dôkazmi a nie sú spôsobilé založiť dôvodnosť vzneseného obvinenia.

Pokiaľ ide o výpoveď svedka A.D., ktorý podľa napadnutého uznesenia o vznesení obvinenia podporuje výpoveď A.B. o úplatkoch v súvislosti s kauzou „Valčeky“, obvinený navyiac poukazuje na skutočnosť, že sám A.B. vo svojej neskoršej výpovedi po vznesení obvinenia A.A. vylúčil tvrdenia uvádzané A.D. o tom, že tento bol prítomný pri preberaní úplatkov. Výpoveď svedka A.D. preto považuje za absolútne nevierohodnú, čo navyiac umocňuje aj skutočnosť, že ide o kriminálne závadovú osobu, ktorá je navyše aktuálne trestne stíhaná za trestný čin krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 Trestného zákona.

Obvinený poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 98/2017, podľa ktorého „... uvedené orgány, hlavne však príslušný špeciálny

prokurátor, ktorému patrí tzv. monopol ochrany ústavnosti a zákonnosti nad celým prípravným konaním, má okrem povinnosti stíhať trestnú činnosť a zamedzovať jej, tiež povinnosť chrániť jednotlivca pred negatívnymi dopadmi mnohokrát účelovo vykonštruovaných trestných konaní. Z toho vyplýva aj jeho povinnosť s dostatočnou starostlivosťou preverovať aspoň v základných rysoch vierohodnosť informácií, ktoré získal nielen z trestného oznámenia, ale aj a najmä na základe vlastného šetrenia. Tejto povinnosti sa nemôže zbaviť s odvolaním sa na vážnosť skutočností uvedených v trestnom oznámení či na možnosť získať informácie práve nariadenou prehliadkou. Svoju právomoc je totiž povinný uplatňovať neexcesívne, odborne, starostlivo, dôsledne či vierohodne a s úsudkom zdravého rozumu nielen legálne, ale najmä legitímne.“

Zo všetkých uvedených dôvodov obvinený navrhuje postupom podľa § 363 ods.1 a nasl. Trestného poriadku ako nezákonné zrušiť napadnuté uznesenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry z 22.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-6 ako aj nadväzujúce uznesenie špeciálneho prokurátora z 28.10.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-29.

Návrh obvineného na postup podľa § 363 ods.1 Trestného poriadku bol podaný oprávnenou osobou a v zákonom stanovenej lehote troch mesiacov od právoplatnosti napadnutých rozhodnutí, čím boli splnené procesné podmienky na vecné preskúmanie zákonnosti namietaných uznesení.

Z vyšetrovacieho spisu je zrejmé, že v predmetnej trestnej veci bolo začaté trestné stíhanie dvomi po sebe nadväzujúcimi uzneseniami, a to jednak uznesením vyšetrovateľa PZ zo dňa 15.7.2021 sp. zn. PPZ-142/NKA-VY4-2021 a jednak uznesením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry z 22.9.2021 sp.zn. VII/3 Gv 106/21/1000-6, ktorým došlo zároveň aj k vzneseniu obvinenia A.A..

Pokiaľ ide o námietku obvineného, že predmetné uznesenia sa netýkajú totožného skutku, túto námietku vyvrátil už sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku v odôvodnení svojho uznesenia z 25.9.2021 sp. zn. 7 Tp 17/2021. S jeho právnou argumentáciou v tomto smere sa stotožňujem a v podrobnostiach na ňu poukazujem.

Je potrebné zdôrazniť konštatovanie sudcu pre prípravné konanie, že „v oboch uzneseniach orgánov prípravného konania (z 15.7.2021 aj z 22.9.2021) sa nachádza popis korupčnej činnosti, ktorá sa týka A.A. ako osoby úplatky dávajúcej a riaditeľa Národnej jednotky finančnej polície (A.B.) ako osoby úplatky prijímajúcej.“

Z uznesenia vyšetrovateľa PZ z 15.7.2021 sp. zn. PPZ-142/NKA-VY4-2021 je zrejmé, že trestné stíhanie sa začína v bode 2) pre skutok korupcie právne kvalifikovaný ako pokračovací prečin podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť „doposiaľ presne nestotožnený páchateľ vystupujúci pod menom A.A.“.

Podľa Rozhodnutia Najvyššieho súdu SR publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2016 pod č. 19 „je neprípustné viesť trestné stíhanie len „vo veci“ pri splnení podmienok (aj) § 206 ods. 1 Trestného poriadku, teda so zjavným a jednoznačne špecifikovaným a nezameniteľne známym páchatelom, eventuálne tiež označeným v uznesení o začatí trestného stíhania menom, priezviskom, prípadne aj adresou bydliska, bez toho, aby zároveň bolo vznesené aj obvinenie tejto osobe. Nerešpektovanie uvedeného postupu reálne znamená, že podozrivý síce je materiálne obvinený, ale formálne nie, čím sa tejto osobe zabránilo uplatňovať procesné práva obvineného, napr. podávať opravné prostriedky, návrhy na vykonanie dokazovania, nazerať do spisu, zvoliť si obhajcu.“

Z uvedeného stanoviska Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tiež vyplýva, že všetky dôkazy, ktoré boli vykonané v štádiu medzi začatím trestného stíhania „vo veci“ s už vtedy známym páchatelom a vznesením obvinenia, sú nezákonné a preto musia byť vykonané znova.

Pokiaľ ide o výsluchy svedkov, Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôraznil, že svedkovia sa v rámci svojich nových výpovedí nebudú môcť odvolávať či pridržovať svojich predchádzajúcich výpovedí, ktoré neboli vykonané v súlade s Trestným poriadkom.

Je nesporné, že v predmetnej trestnej veci už v čase začatia trestného stíhania „vo veci“ dňa 15.7.2021 sp. zn. PPZ-142/NKA-VY4-2021 bol orgánom činným v trestnom konaní známy do úvahy prichádzajúci páchatel trestného činu, ktorý bol špecifikovaný akademickým titulom druhého stupňa, menom a priezviskom priamo v uznesení o začatí trestného stíhania z 15.7.2021. Na tomto fakte pritom nič nemení skutočnosť, že orgány prípravného konania „duplicitne“ vydali dňa 22.9.2021 ďalšie uznesenie o začatí trestného stíhania „vo veci“, pretože pôvodné uznesenie z 15.7.2021 nebolo predpísaným spôsobom zrušené a zostalo i naďalej v platnosti.

Napriek nezameniteľnej špecifikácii osoby A.A. ako páchatela korupčného trestného činu v uznesení o začatí trestného stíhania z 15.7.2021 sp. zn. PPZ-142/NKA-VY4-2021 však A.A. nebolo neodkladne vznesené obvinenie v zmysle § 206 ods.1 Trestného poriadku, čo by mu umožňovalo v ďalšom konaní uplatňovať zákonné práva, ktoré podľa Trestného poriadku prislúchajú obvinenému.

Orgány prípravného konania pritom po začatí trestného stíhania „vo veci“ vykonali množstvo vyšetrovacích úkonov, konkrétne dňa 15.7.2021 výsluch svedka A.B., dňa 12.8.2021 výsluchy svedkov A.C. a A.E., dňa 21.9.2021 opakovaný výsluch A.B. a opakovaný výsluch svedka A.C., a dňa 22.9.2021 výsluch svedka A.D..

A.A. tak síce bol - na základe uznesenia z 15.7.2021 sp. zn. PPZ-142/NKA-VY4-2021, materiálne obvinený, ale formálne mu nebolo vznesené obvinenie podľa § 206 ods.1 Trestného poriadku, preto nemohol žiadať, aby sa jeho obhajca zúčastnil výsluchov svedkov uvedených v predchádzajúcom odseku, a teda nemohol uplatniť ani žiadne ďalšie práva, ktoré by mu podľa § 34 Trestného poriadku ako obvinenému prislúchali.

S poukazom na uvedené stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sú zápisnice o výpovediach menovaných svedkov z obdobia od 15.7.2021 do 22.9.2021 nezákonné a nemôžu byť použité ako dôkaz v trestnom konaní.

K uvedeným svedeckým výpovediam preto prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry pri vydaní uznesenia o vznesení obvinenia A.A. z 22.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-6 nemohol vôbec prihliadať.

Ako dôvodná je aj ďalšia procesná námietka obvineného o nezákonnosti a procesnej nepoužiteľnosti výpovedí A.B. a A.C. v procesnom postavení svedka.

Od začiatku trestného konania v predmetnej veci bolo totiž zrejmé, že A.B. a A.C. sú ako prijímatelia úplatkov od A.A. osobami dôvodne podozrivými zo spáchania trestného činu prijímania úplatku podľa § 329 ods.1, ods. 2 Trestného zákona, čo je napokon vo vzťahu k A.B. explicitne vyjadrené aj v bode 1) samotného uznesenia o začatí trestného stíhania z 15.7.2021 sp. zn. PPZ-142/NKA-VY4-2021.

Z uvedeného uznesenia vyplýva, že skutku korupcie spočívajúceho v preberaní úplatkov od A.A. sa v bode 1) dopustil „doposiaľ presne nestotožnený páchatel“, zastávajúci funkciu riaditeľa Národnej jednotky finančnej polície Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky“, ktorú v inkriminovanom čase zastával práve A.B..

Podľa tohto uznesenia vyšetrovateľa PZ bolo trestné stíhanie v uvedenej veci začaté spoločne pre skutky korupcie, právne kvalifikované v bode 1) ako pokračovací zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods.1, ods. 2 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť riaditeľ NJFP (A.B.) a v bode 2) ako pokračovací prečin podplácania podľa § 333 ods.1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť A.A..

Napriek tomu v uvedenom „spoločnom“ trestnom konaní vedenom na základe toho istého uznesenia o začatí trestného stíhania zo dňa 15.7.2021 sp. zn. PPZ-142/NKA-VY4-2021 bol vypočutý A.B. ako osoba od začiatku dôvodne podozrivá zo spáchania inkriminovaného trestného činu v procesnom postavení svedka.

Obdobným spôsobom bol ako svedok vypočutý v predmetnej veci aj A.C., o ktorom mali orgány prípravného konania taktiež už vopred vedomosť, že je osobou podozrivou zo spáchania skutkov korupcie, ktoré boli predmetom jeho výsluchu.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že Trestný poriadok výslovne počíta aj s takou procesnou situáciou, keď sa osoba podozrivá zo spáchania trestného činu alebo obvinený môže stať svedkom v tom istom trestnom konaní.

Ide o právny inštitút „dočasného odloženia vznesenia obvinenia“ podľa § 205 Trestného poriadku, ktorý predstavuje trestnoprávny nástroj umožňujúci zákonným spôsobom dočasne zmeniť procesné postavenie osoby, ktorá by inak mala byť obvinená, na svedka. Z tohto procesného inštitútu vyplýva, že podozrivá osoba (ak jej nebolo vznesené obvinenie) môže zastávať procesné postavenie svedka v prípade,

že jej bolo vznesenie obvinenia dočasne odložené v zmysle § 205 ods.1, ods. 2 Trestného poriadku.

Podľa Rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky 4/2013 pod č. R 53 (bod III rozhodnutia) „osobu zadržanú ako podozrivú zo spáchania trestného činu, ak podozrenie nebolo rozptýlené, možno v konaní vedenom pre dotknutý skutok (trestný čin) o jeho okolnostiach vypočuť ako svedka až po vyhotovení záznamu o dočasnom odložení vznesenia obvinenia policajtom s predchádzajúcim súhlasom prokurátora podľa § 205 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku.“

Vyšetrovací spis v tejto trestnej veci neobsahuje žiadny záznam o dočasnom odložení vznesenia obvinenia A.B. ani A.C., ani uznesenie o vylúčení trestnej veci A.B. zo spoločného konania.

Obsahuje len pokyn prokurátora z 27.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-14 adresovaný vyšetrovateľovi PZ, podľa ktorého je potrebné „bez zbytočného odkladu zistiť, či je na Úrade inšpekčnej služby vedené konanie vo veci podozrivých A.B. a A.C. pre trestný čin prijímania úplatku, resp. ďalšie konanie, ktoré je popísané v uznesení o vznesení obvinenia A.A.“.

V tejto súvislosti treba poukázať aj na výpoveď A.B. zo 6.10.2021 a výpoveď A.C. zo 7.10.2021, v ktorých obaja uviedli, že „nevedia o tom, že by im bolo dočasne odložené vznesenie obvinenia“ v predmetnej veci.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia špeciálneho prokurátora z 28.10. 2021 pritom vyplýva, že „... vyšetrovateľ NAKA PPZ nie je zatiaľ vecne príslušný na konanie o ich trestnej veci, pretože v zmysle § 10 ods. 8 písm. b/ Tr. por. je na konanie o ich trestnej veci a skutkoch týkajúcich sa prijatia úplatku od A.A. vecne príslušný vyšetrovateľ ÚIS.“

Zároveň špeciálny prokurátor konštatuje, že „spojenie ich vecí na spoločné konanie s vecou obv. A.A. nepredpokladám, pretože by to bolo v zmysle § 18 ods. 1 Tr. por. zjavne na ujmu rýchlosti konania s prihliadnutím na to, že u A.A. sa jedná o väzobnú vec.“

Súhlasiť možno s tvrdením špeciálneho prokurátora v tom smere, že „či by bolo týmto dvom osobám (A.B. a A.C.) obvinenie dočasne odložené, alebo by boli stíhaní v inom konaní vyšetrovateľom ÚIS ako obvinení, vo veci obv. A.A. by museli byť vypočutí ako svedkovia“.

V nadväznosti na toto konštatovanie je však potrebné zároveň uviesť, že vychádzajúc z vyšetrovacieho spisu, A.B.ovi ani A.C. nebolo doposiaľ ani vznesené obvinenie podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vyšetrovateľom ÚIS za inkriminované skutky, a ani im nebolo dočasne odložené vznesenie obvinenia podľa § 205 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, preto im aj naďalej v tejto veci prislúcha procesné postavenie „osoby dôvodne podozrivej“ z trestného činu.

Navyše treba uviesť, že trestná vec A.B. spočívajúca v prijímaní úplatku od A.A. doposiaľ nebola vylúčená zo spoločného konania, ktoré je vedené na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky, Prezídium Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúre, odbor Východ, Košice pod sp. zn. PPZ-142/NKA-VY4-2021 na podklade spoločného uznesenia o začatí trestného stíhania „vo veci“ z 15.7.2021.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti je potrebné konštatovať, že výsluchy A.B. z 15.7.2021 a 21.9.2021 a A.C. z 12.8.2021 a 21.9.2021 v procesnom postavení svedkov boli vykonané v rozpore s Trestným poriadkom, preto dôkazy z nich získané sú nezákonné a procesne nepoužiteľné, a teda prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry pri vydávaní uznesenia o vznesení obvinenia A.A. na ne nemohol prihliadať.

V nadväznosti na konštatované porušenie ustanovení Trestného poriadku pri vykonávaní dôkazov orgánmi prípravného konania považujem za potrebné poukázať na odôvodnenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14.10.2021 sp. zn. 2 Tost 56/2021, v ktorom zdôraznil, že „úlohou súdov pri rozhodovaní o väzbe nie je s konečnou platnosťou uzatvárať hodnotenie dôkazov, či ich použiteľnosť“.

Obvinený A.A. vo svojej sťažnosti podanej proti rozhodnutiu prvostupňovému súdu o vzatí do väzby totiž explicitne namietal práve výsluchy A.B. a A.C. v procesnom postavení svedkov s tým, že ide o osoby od začiatku podozrivé zo spáchania trestného činu, o ktorom vypovedal, a preto ich výpovede v postavení „svedkov“ nemožno považovať za zákonné a procesne použiteľné dôkazy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa však uvedenou námietkou vôbec nezaoberal a konkrétnej odpovedi na ňu sa vyhol (už uvedeným) všeobecným konštatovaním, že „nie je úlohou súdu s konečnou platnosťou uzatvárať hodnotenie dôkazov, či ich použiteľnosť“.

Podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Už zo samotného znenia uvedeného zákonného ustanovenia bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že predmetom hodnotenia sú len dôkazy, ktoré boli získané zákonným spôsobom, pretože dôkazy získané nezákonným spôsobom nemajú žiadnu dôkaznú hodnotu, nie je ich možné v trestnom konaní vôbec použiť a teda vlastne nie je čo hodnotiť.

Je potrebné súhlasiť s názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, že konečné hodnotenie dôkazov podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku prináleží až

neskoršiemu štádiu rozhodovania súdu o vine páchatel'a, pretože až po vykonaní všetkých dôkazov je možné vyhodnotiť dôkaznú situáciu v jednotlivých súvislostiach ako celok.

Naproti tomu však hodnotenie dôkazov z hľadiska ich zákonnosti a procesnej použiteľnosti je možné ihneď po ich vykonaní a predstavuje elementárnu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu v každom štádiu konania.

Na rozdiel od hodnotenia obsahovej stránky dôkazov - ich vierohodnosti a dôkazného významu, sa pri hodnotení dôkazov z hľadiska ich zákonnosti neuplatňuje „zásada voľného hodnotenia dôkazov“ v zmysle § 2 ods.12 Trestného poriadku, ale orgány činné v trestnom konaní a súd sú pri tomto hodnotení striktné viazané výlučne zákonom. K takému hodnoteniu pritom musí dochádzať priebežne počas celého trestného konania, nielen pri konečnom rozhodovaní súdu o vine.

Zásadný význam nadobúda posudzovanie dôkazov z hľadiska ich zákonnosti a teda ich použiteľnosti v konaní práve pri vydaní uznesenia o vznesení obvinenia, „a fortiori“ pri rozhodovaní o väzbe obvineného, pretože tak vznesenie obvinenia ako aj väzba predstavujú obzvlášť závažný zásah do základných ľudských práv a slobôd garantovaných Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Je neprípustné, aby k vzneseniu obvinenia, resp. k vzatiu obvineného do väzby došlo na základe dôkazov, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom.

Hodnotenie dôkazov z hľadiska ich zákonnosti preto v žiadnom prípade nemožno „odsúvať“ až na konečné rozhodnutie súdu o vine, ku ktorému často dochádza až po niekoľkých mesiacoch či dokonca rokoch od vznesenia obvinenia, resp. od vzatia obvineného do väzby.

Rozhodnúť o dôvodnosti vzneseného obvinenia, ktoré je jedným z nevyhnutným predpokladov väzby, bez preskúmania zákonnosti v tom čase vykonaných dôkazov nie je možné, a pokiaľ súd rozhodujúci o väzbe na túto svoju prieskumnú povinnosť rezignuje a „alibisticky“ konštatuje, že v tomto štádiu konania nie je jeho úlohou hodnotiť použiteľnosť (zákonnosť) dôkazov, potom generálny prokurátor v rámci konania podľa § 363 ods.1 a nasl. Trestného poriadku naopak prisudzuje povinnosti hodnotenia dôkazov z hľadiska ich zákonnosti zásadný význam.

Ako to už bolo vyššie odôvodnené, výsluchy A.B. z 15.7.2021 a 21.9.2021 a A.C. z 12.8.2021 a 21.9.2021 v procesnom postavení svedkov boli vykonané v rozpore s Trestným poriadkom, preto dôkazy z nich získané sú nezákonné a procesne nepoužiteľné. Z tohto dôvodu prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry pri vydávaní uznesenia o vznesení obvinenia A.A. na ne nemohol prihliadať.

Pokiaľ ide o skutok v bode 1) napadnutého uznesenia o vznesení obvinenia A.A. - poskytovanie úplatkov A.B., z vyšetrovacieho spisu vyplýva, že prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry mohol pri vznesení obvinenia vychádzať z realizačného návrhu národnej kriminálnej agentúry, odboru Východ, Košice z 12.7.2021 sp. zn. PPZ-NKA-OV-861-006/2021-PZ na začatie trestného stíhania vo veci trestného činu prijímania úplatku a trestného činu podplácania, z ktorých mali byť podozriví A.B. a A.A..

K realizačnému návrhu boli pripojené dva záznamy o operatívno-pátracej činnosti z 12.7.2021, zachytávajúce obsah výpovede „spolupracujúcej osoby“ A.B. zo dňa 7.7.2021, a obsah výpovede „spolupracujúcej osoby“ A.D. zo 6.7.2021.

Vo vyšetrovacom spise sa nachádza aj zápisnica o výsluchu A.B. vykonanom podľa § 196 ods. 2 Trestného poriadku zo 7.7.2021, z ktorej vyplývajú podstatné skutočnosti zakladajúce dôvodné podozrenie zo spáchania pokračujúceho trestného činu podplácania A.A..

A.B. teda ešte v štádiu pred začatím trestného stíhania opakovane vypovedal o úplatkoch v celkovej výške 20.000,- až 25.000,- €, ktoré mu priebežne poskytoval A.A. za jeho pomoc pri vyšetrovaní ekonomickej trestnej činnosti v tzv. kauze „Valčeky“, ktoré údajne odovzdával ďalej vyšetrovateľom PZ, o úplatkoch vo výške 20.000,- €, ktoré prevzal od A.A. na dvakrát v súvislosti s vyšetrovaním spoločnosti „TAPER“, na podnikaní ktorej sa mali podieľať osoby rodinne blízke A.A., a napokon o úplatkoch vo výške 13.000, 15.000 a 20.000 (spolu 48.000,- €), ktoré mu A.A. priebežne dával za to, aby mu bol nápomocný v prípade, že sa jeho podnikateľské aktivity stali predmetom záujmu národnej kriminálnej agentúry.

Vo vzťahu ku skutku v bode 1a) napadnutého uznesenia o vznesení obvinenia (úplatky v kauze „Valčeky“) boli podkladom pre postup podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku okrem samotnej výpovede A.B. aj listinné dôkazy týkajúce sa vyšetrovania uvedenej ekonomickej kauzy „Valčeky“, výpoveď A.D. zo 6.7.2021, pripojená k realizačnému návrhu na začatie trestného stíhania, a tiež trestné oznámenie A.D. zo dňa 14.9.2021, z ktorého vyplýva, že A.D. mal vedomosť o prijímaní úplatkov A.B. od A.A. za kauzu „Valčeky“, pričom vo viacerých prípadoch bol pri preberaní týchto úplatkov aj osobne prítomný.

Na základe uvedených skutočností preto možno vo vzťahu k skutku uvedenému v bode 1) napadnutého uznesenia o vznesení obvinenia konštatovať, že hoci prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry nemohol pri vydaní rozhodnutia podľa § 206 ods.1 Trestného poriadku vychádzať z nezákonne získaných a teda procesne nepoužiteľných výpovedí A.B. v postavení svedka z 15.7.2021 a 21.9.2021, ani zo svedeckej výpovede A.D. z 22.9.2021, dostatočným podkladom pre vznesenie obvinenia za uvedený skutok boli zadokumentované poznatky polície z operatívno-pátracej činnosti, skutočnosti zistené výsluchom A.B. v zmysle § 196 ods. 2 Trestného poriadku ako aj skutočnosti vyplývajúce z trestného oznámenia A.D. zo 16.9.2021 a z listinných podkladov, teda podkladov, ktoré boli získané zákonným spôsobom v zmysle Trestného poriadku.

Podľa stanoviska Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 4/2019 pod č. 33 totiž podkladom pre vznesenie obvinenia (pre skutkový, právny a personálny záver podľa § 206 ods.1 Trestného poriadku) môžu byť aj dôkazné informácie zistené postupmi pred začatím trestného stíhania, zistené trestným oznámením, ako aj mimodôkazné informácie zistené „inak“ a zistené postupom podľa § 196 ods. 2 Trestného poriadku.

Vznesenie obvinenia A.A. pre skutok, uvedený v bode 1) napadnutého uznesenia prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry z 22.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-6 preto možno považovať za dôvodné a vydané v súlade so zákonom.

Napriek uvedenému konštatovaniu je nutné poukázať na neskoršiu výpoveď svedka A.B. zo 6.10.2021, teda po vznesení obvinenia, v ktorej okrem iného uviedol, že „A.A. mu nikdy nedal finančné prostriedky tak, že by pri tom bola prítomná, alebo že by tento akt mohla vzhliadnuť iná osoba“.

Uvedenou výpoveďou A.B. teda vylúčil tvrdenie A.D. vo vzťahu k skutku v bode 1a) uznesenia o vznesení obvinenia o tom, že tento bol viackrát svedkom preberania úplatkov A.B. od A.A.. S uvedenými rozpormi vo výpovediach „spolupracujúcich osôb“, ku ktorým došlo v štádiu po vydaní uznesenia o vznesení obvinenia, sa budú musieť orgány prípravného konania v ďalšom konaní náležite vysporiadať.

K rovnakému záveru o dôvodnosti vznesenia obvinenia však nie je možné dospieť vo vzťahu k skutku uvedenému v bode 2) napadnutého uznesenia o vznesení obvinenia - poskytnutie úplatku A.C..

Vo vzťahu k uvedenému skutku totiž nie sú vo vyšetrovacom spise zadokumentované žiadne poznatky z operatívno-pátracej činnosti polície, žiadne trestné oznámenie a ani zákonným spôsobom vykonaný výsluch samotného A.C. podľa § 196 ods. 2 Trestného poriadku.

Jediným dôkazom, o ktorý prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry oprel uznesenie o vznesení obvinenia A.A. za uvedený skutok sú opakované výpovede A.C. z 12.8.2021 a 21.9.2021 v procesnom postavení svedka, ktoré však nie je možné z dôvodov, ktoré boli už vyššie podrobne rozvedené, považovať za zákonný a procesne použiteľný dôkaz v trestnom konaní.

Zároveň je potrebné konštatovať, že ani v prípade, že by skutočnosti vyplývajúce z výpovedí svedka A.C. bolo možné považovať za dôkazy získané zákonným spôsobom, netvorili by samé osebe dostatočný podklad na postup podľa § 206 ods.1 Trestného poriadku.

V tomto smere treba súhlasiť s tvrdením obhajoby, že výpovede A.C. nie sú podporené žiadnym ďalším priamym ani nepriamym dôkazom, a navyše sú samé o sebe veľmi nepresné a rozporné.

Vo výpovedi z 12.8.2021 A.C. uviedol, že „asi v roku 2018“ dostal od A.A. úplatok „asi dvakrát“, „ak si dobre spomínam“, raz vo výške 70.000,- € a druhýkrát vo výške 80.000,- €. Tieto peniaze mu mal dať A.A. „myslím“ že v Troch vežiach v obálke za „nadmerné odpočty alebo optimalizácie za potravinový tovar, a to cukrovinky“. Rovnakú sumu mal podľa neho dostať aj A.B..

V ďalšej výpovedi z 21.9.2021 A.C. uviedol, že „podľa neho“ A.B. dostával úplatky od A.A. v rôznych výškach.

Pri spoločnom stretnutí s A.B. a A.A. v Troch vežiach (v reštaurácii Towers) mu A.A. dal úplatok vo výške „myslím“ že 70.000,- €, a to za pomoc pri daňovej optimalizácii pri potravinových reťazcoch s cukrovinkami. Zároveň pri tomto stretnutí A.C. údajne videl, že A.A. „podal obnos peňazí, myslím, že v týždenníku Plus 7 dní“ aj A.B.. Dohoda bola taká, že obaja dostanú rovnaký úplatok, takže „zo situácie bolo zrejmé, že v tom Plus 7 dní boli peniaze“, pričom predpokladá, že v rovnakej výške – t. j. 70.000,- €.

O uvedenom spoločnom stretnutí v „Troch vežiach“, kde mal A.A. podľa výpovede A.C. odovzdať úplatok tak jemu ako aj A.B., sa však A.B. ani v jednej zo svojich výpovedí vôbec nezmenil. Nikdy nevypovedal o žiadnom jednorazovom úplatku vo výške 70.000,- €, ani o prípade, kedy by bol priamo prítomný pri preberaní úplatku A.C., resp. o situácii, v ktorej by od A.A. dostali úplatky obaja naraz. Na priamu otázku prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry, či má vedomosť o tom, že by A.A. odovzdával nejaké finančné prostriedky aj A.C., vo svojej výpovedi z 21.9.2021 odpovedal len veľmi všeobecne keď uviedol, že od A.A. (teda sprostredkovane) vie, že „A.A. mal vo vzťahu k A.C. vždy všetko vysporiadané k jeho spokojnosti a že to, čo dostal on, mal dostať aj A.C.“.

Z uvedeného je zrejmé, že A.B. ani len čiastočne nepotvrdil skutkové okolnosti uvedené v bode 2) napadnutého uznesenia - teda výpoveď A.C. o tom, že A.A. mu v reštaurácii Towers na Bajkalskej ulici odovzdal úplatok vo výške 70.000,- €, hoci podľa výpovede A.C. mal byť pri odovzdávaní tohto úplatku priamo prítomný.

Napokon, vo vzťahu ku skutku v bode 2) napadnutého uznesenia o vznesení obvinenia **nebol** vykonaným vyšetrovaním preukázaný ani len dôvod, pre ktorý by mal A.A. dať A.C. úplatok vo výške 70.000,- €.

A.C. síce uviedol ako dôvod „pomoc s optimalizáciou daní reťazcov obchodujúcich s cukrovinkami“, ale A.A. to označuje za „totálny nezmysel“, pretože jeho firmy nikdy s cukrovinkami neobchodovali. Táto jeho obhajoba vyvrátená nebola.

Špeciálny prokurátor vo vzťahu k uvedenej námietke obv. A.A. v odôvodnení svojho uznesenia z 28.10.2021 uviedol, že „je totiž zrejmé, že obvinený nemusel úplatky poskytovať len v snahe „pomôcť“ sebe samému (nikto to netvrdí), ale aj v snahe pomôcť jeho blízkym osobám.

S uvedeným tvrdením síce možno súhlasiť, súčasne však treba uviesť, že je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní preukázať naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu, pre ktorý je obvinený trestne stíhaný.

Zo znenia § 333 ods. 1 Trestného zákona vyplýva, že vôbec nie je irelevantné, za čo bol úplatok poskytnutý, pretože musí ísť o poskytnutie úplatku „v súvislosti s obstarávaním veci všeobecného záujmu“.

Preto je nevyhnutné preukázať dôvod poskytnutia úplatku.

Pokiaľ neexistuje žiadna súvislosť úplatku s vecou všeobecného záujmu, ktorá by sa týkala priamo osoby obvineného, resp. jeho obchodných spoločností, potom musí byť z dokazovania zrejmé, akej inej obchodnej spoločnosti sa týkala. Zároveň musí byť preukázaná existencia určitého personálneho alebo iného prepojenia dotknutej obchodnej spoločnosti na osobu obvineného, z čoho by bolo možné usudzovať, že mal dôvod sa v uvedenej veci angažovať a poskytnúť A.C. úplatok.

Dôležitosť preukázania uvedenej skutkovej okolnosti si zrejme uvedomoval aj prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry, keď vo svojom pokyne z 27.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-14 uložil vyšetrovateľovi PZ podrobnejšie vypočuť svedka A.C. k tomu, o akú vec malo ísť pri jeho pomoci s daňovou optimalizáciou pri potravinových reťazcoch s cukrovinkami, a v prípade, že v tejto veci existuje nejaké úradné konanie, zabezpečiť do spisu relevantné listiny z toho konania.

V nadväznosti na to treba uviesť, že svedok A.C. bol vyšetrovateľom PZ opätovne podrobne vypočutý dňa 7.10.2021, pričom nevedel odpovedať ani na jednu z celého množstva konkrétnych otázok týkajúcich sa dôvodu prevzatia úplatku od A.A..

Svedok A.C. si totiž podľa vlastných slov vôbec nepamätá, akej spoločnosti sa mala predmetná optimalizácia daní týkať, pokiaľ sa jednalo o reťazec spoločností, ktorá z nich bola príjemcom konečných daňových výhod, či si uvedená spoločnosť daňové výhody skutočne uplatnila a s kým výsledkom, ktorý Daňový úrad vo veci konal, ani žiadne iné okolnosti, ktoré by mohli čo i len čiastočne prispieť k stotožneniu „veci všeobecného záujmu“, v súvislosti s ktorou mal byť úplatok poskytnutý.

Z napadnutého uznesenia o vznesení obvinenia v bode 2) je zrejmé, že A.A. mal A.C. poskytnúť úplatok vo výške 70.000,- €.

Taktiež špeciálny prokurátor v odôvodnení svojho uznesenia z 28.10.2021 uvádza, že „u svedka A.C. išlo len o prijatie jednorazového úplatku“ vo výške 70.000,- €.

Uvedený záver zrejme vyplýva z výpovede A.C. z 21.9.2021, v ktorej hovorí o jednorazovej sume 70.000,- €.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že predmetná výpoveď A.C. z 21.9.2021 vykazuje podstatné rozpory s jeho predchádzajúcou výpoveďou z 12.8.2021, v ktorej tvrdil, že A.A. mu poskytol úplatok dvakrát – a to raz vo výške 70.000,- € a druhýkrát vo výške 80.000,- €.

Špeciálny prokurátor v odôvodnení svojho uznesenia z 28.10.2021 konštatuje, že „je zrejmé, že pokiaľ si nevedol presnú evidenciu prijatých úplatkov s dátumami a miestom ich prijatia, jeho pamäťová stopa nemôže byť tak podrobná, ako to požaduje obhajoba.“

Uvedený argument by síce bolo možné čiastočne akceptovať vo vzťahu k skutku pod bodom 1a) napadnutého uznesenia, kde mal A.A. opakovane poskytovať úplatky A.B. v sumách 3, 5. resp. 7 tisíc Eur, takže A.B. nedokáže presne „spočítať“ celkovú výšku týchto úplatkov (dňa 7.7.2021 a 15.7.2021 hovoril o celkovej sume vo výške 20–25 tisíc Eur, dňa 21.9.2021 vypovedal, že išlo minimálne o sumu 35.000,- €, dňa 6.10.2021 hovoril o sume okolo 30-35 tisíc Eur). Vzhľadom na okolnosti tohto skutku je možné pripustiť malú odchýlku v tvrdeniach „svedka“ A.B. bez toho, aby z týchto rozporov bolo potrebné vyvodzovať celkovú nevierohodnosť jeho výpovede. I v takom prípade však platí, že pokiaľ existujú pochybnosti, ktorý z možných variantov skutkového deja je pravdivý, je nutné vychádzať z toho variantu, ktorý je pre páchatela priaznivejší. Nie je preto zrejmé, z akých dôvodov prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry v uznesení o vznesení obvinenia pre skutok 1a) ustálil výšku úplatku na sumu minimálne 35.000,- €.

Argument o „pochopiteľnosti slabej pamätevej stopy“ však rozhodne neobstojí vo vzťahu k výpovediam „svedka“ A.C..

Pokiaľ si tento svedok nepamätá, či zobral úplatok len raz vo výške 70.000,- €, alebo dvakrát - raz vo výške 70.000,- € a druhýkrát vo výške 80.000,- €, potom ide o také zásadné rozpory, ktoré podstatným spôsobom znevierohodňujú jeho výpovede ako celok.

Argumentovať tým, že ak si svedok nevedol presnú evidenciu úplatkov, tak je pochopiteľné, že si presne nepamätá aké úplatky, v akej výške, kedy, kde a za čo prijal, je z hľadiska posudzovania dôkazného významu takejto svedeckej výpovede úplne scestné.

Pokiaľ si totiž svedok z akéhokoľvek dôvodu nepamätá prežité skutkové okolnosti, teda napríklad preto, že si nevedol evidenciu alebo preto, že utrpel úraz hlavy, potom jeho výpoveď nemôže mať žiadnu dôkaznú hodnotu a rozhodne nemôže postačovať ako jediný dôkaz na vznesenie obvinenia inej osobe.

V súvislosti s výpoveďou A.C. sa žiada dodať, že vo svojej ďalšej výpovedi zo dňa 7.10.2021, teda po vznesení obvinenia A.A., sa zase vrátil k ním uvedenej pôvodnej verzii, podľa ktorej A.A. mu dal úplatok dvakrát, pričom ale modifikoval výšku úplatkov tak, že v jednom prípade dostal sumu 70.000,- € a v druhom prípade

sumu 40.000,- €, teda už nie 80.000,- €, ako to tvrdil v pôvodnej výpovedi. Napokon pre istotu uviedol, že „nevylučuje, že sumy úplatkov boli iné“.

V nadväznosti na uvedené zásadné rozpory v jednotlivých výpovediach svedka A.C. vyvstáva otázka, ktorú verziu výpovede uvedeného „svedka“ budú orgány prípravného konania považovať v ďalšom konaní za relevantnú a vierohodnú?

Prvú - o dvoch úplatkoch vo výške 70 a 80 tisíc Eur, druhú o jednom úplatku vo výške 70 tisíc, alebo v poradí tretiu – zatiaľ poslednú výpoveď o dvoch úplatkoch vo výške 70 a 40 tisíc Eur?

Budú A.A. rozširovať obvinenie o ďalšie čiastkové útoky pokračovacieho trestného činu podplácania, alebo len upravovať výšku poskytnutého úplatku podľa priebežnej modifikácie zo strany svedka A.C., ktorý navyiac uvádza, že nevylučuje, že sumy úplatkov boli iné?

V tejto súvislosti je potrebné súhlasiť s námietkou obhajoby týkajúcou sa nepodloženého „navyšovania“ výšky úplatkov a s tým súvisiacou „nadkvalifikáciou“ trestného činu.

Od výšky poskytnutého úplatku sa odvíja právna kvalifikácia skutku, pričom práve na základe výpovede svedka A.C. o údajnom úplatku vo výške 70.000,- € - skutok v bode 2 uznesenia o vznesení obvinenia, je A.A. stíhaný za zločin podplácania podľa odseku 3, § 333 Trestného zákona, ktorý predpokladá spáchanie činu vo veľkom rozsahu, a ktorý je podstatne prísnejšie trestný.

Pokiaľ ide o celkovú dôkaznú situáciu, na podklade ktorej bolo obv. A.A. vznesené obvinenie pre skutok v bode 2) napadnutého uznesenia o vznesení obvinenia, je potrebné súhlasiť s tvrdením obhajoby, že jediným usvedčujúcim dôkazom, z ktorého prokurátor pri vydaní uznesenia podľa § 206 ods.1 Trestného poriadku vychádzal, je výpoveď A.C..

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva v otázke tzv. korunných svedkov, poskytujúcich pomoc pri odhaľovaní trestnej činnosti výmenou za beztrestnosť alebo iné výhody, upozorňuje na potrebu osobitnej obozretnosti pri použití takýchto výpovedí.

Obdobne Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach prízvukuje, že v záujme zaistenia spravodlivosti konania je prirodzenou požiadavkou adresovanou orgánom činným v trestnom konaní a súdu dôkladná analýza vierohodnosti takýchto výpovedí.

Niet sporu o tom, že výpoveď tzv. „kajúcnika“ nie je možné v trestnom konaní odmietnuť iba preto, že ide o výpoveď spolupracujúceho svedka, resp. že by iba z tohto dôvodu bola takáto výpoveď nedôveryhodná.

Na strane druhej však platí, že takúto výpoveď je nevyhnutné dôsledne a obozretné preveriť a hodnotiť, a to nielen samostatne ale aj v spojení s inými dôkazmi vykonanými v trestnom konaní.

Pokiaľ by sa aj nevzal do úvahy fakt, že výpovede A.C. v postavení svedka z 12.8.2021 a 21.9.2021, výlučne na ktorých je založené vznesenie obvinenia A.A. pre skutok v bode 2) uznesenia o vznesení obvinenia, sú nezákonné a z trestno-procesného hľadiska nepoužiteľné, tak pri hodnotení ich obsahovej stránky a dôkazného významu je nutné konštatovať, že tieto výpovede sú absolútne nepostačujúce na postup podľa § 206 ods.1 Trestného poriadku.

Výpoveď svedka A.C. o prijatí úplatku od A.A. má po obsahovej stránke charakter nevierohodného a osamoteného dôkazu, ktorý nie je podporovaný žiadnym ďalším priamym ani nepriamym dôkazom, a sama o sebe vzhľadom na jej nekonzistentnosť, podstatné rozpory ako aj rozpory s výpoveďou ďalšej spolupracujúcej osoby – A.B., nie je spôsobilá vytvoriť dostatočný dôkazný podklad na vznesenie obvinenia podľa § 206 ods.1 Trestného poriadku.

Podľa § 333 ods.1, ods. 2 písm. b), ods. 3 Trestného zákona sa zločinu podplácania dopustí, kto inému v súvislosti s obstarávaním veci všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok, alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe a spácha taký čin voči verejného činiteľovi a vo veľkom rozsahu.

Podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku ak je na podklade trestného oznámenia alebo zistených skutočností po začatí trestného stíhania dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba, policajt bez meškania vydá uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré ihneď oznámi obvinenému a doručí najneskôr do 48 hodín prokurátorovi a ak je obvineným súdny exekútor, notár, znalec, tlmočník alebo prekladateľ, aj ministrovi spravodlivosti, a ak je obvineným advokát, aj Slovenskej advokátskej komore; o tomto úkone upovedomí bez meškania oznamovateľa a poškodeného. Ak bolo uznesenie o vznesení obvinenia oznámené jeho vyhlásením, je policajt povinný vydať obvinenému rovnopis tohto uznesenia bez meškania.

Podľa § 193 ods.1 písm. c) Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná.

Po dôkladnom preskúmaní napadnutého uznesenia prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry z 22.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-6, nadväzujúceho uznesenia špeciálneho prokurátora z 28.10.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-29, ako aj konania, ktoré vydaniu týchto rozhodnutí predchádzalo, som dospel k záveru, že orgány prípravného konania sa pri vznesení obvinenia A.A. pre skutok v bode 2) napadnutého uznesenia o vznesení obvinenia zákonnými ustanoveniami uvedenými vyššie neriadili.

Podľa § 363 ods.1 Trestného poriadku generálny prokurátor zruší právoplatné rozhodnutie prokurátora alebo policajta, ak takým rozhodnutím alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon.

Podľa § 363 ods. 2 Trestného poriadku ak sa týka rozhodnutie alebo konanie uvedené v odseku 1 viacerých osôb alebo skutkov, môže generálny prokurátor zrušiť len tú časť rozhodnutia alebo konania, ktorá sa týka niektorej z týchto osôb alebo skutkov.

Podľa § 366 ods. 1 Trestného poriadku ak generálny prokurátor zistí, že zákon bol porušený, vysloví uznesením, že napadnutým rozhodnutím alebo jeho časťou, alebo v konaní, ktoré rozhodnutiu predchádzalo, bol porušený zákon v prospech alebo v neprospech obvineného.

Podľa § 366 ods. 2 Trestného poriadku ak bol zákon porušený, generálny prokurátor súčasne s výrokom podľa odseku 1 zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, prípadne aj chybné konanie, ktoré mu predchádzalo. Ak je nezákonný len niektorý výrok rozhodnutia a ak ho možno oddeliť od ostatných, zruší len tento výrok. Zruší aj ďalšie rozhodnutia policajta a prokurátora, ktoré na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujú, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 367 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku po zrušení napadnutého rozhodnutia alebo jeho časti generálny prokurátor prikáže orgánu, o ktorého rozhodnutie spravidla ide, aby o veci znovu konal a rozhodol.

Podľa § 367 ods. 3 Trestného poriadku orgán, ktorému vec bola prikázaná, je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie generálny prokurátor nariadil, a je viazaný jeho právnym názorom, ktorý vo veci vyslovil, okrem ak sa zmenili skutkové alebo právne okolnosti, z ktorých právny názor generálneho prokurátora vychádzal.

Vzhľadom na zistené a vyššie podrobne odôvodnené porušenia zákona, ku ktorým došlo v postupe a rozhodnutiach orgánov prípravného konania pri vznesení obvinenia A.A. pre skutok uvedený v bode 2) napadnutého uznesenia prokurátora

Úradu špeciálnej prokuratúry o vznesení obvinenia, bolo potrebné rozhodnúť tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Týmto rozhodnutím nie je dotknuté napadnuté uznesenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry z 22.9.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-6 v časti týkajúcej sa vznesenia obvinenia A.A. pre skutok uvedený v bode 1) tohto uznesenia, ani uznesenie špeciálneho prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 28.10.2021 sp. zn. VII/3 Gv 106/21/1000-29 v časti, ktorou bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá sťažnosť obvineného A.A. podaná proti uzneseniu o vznesení obvinenia pre skutok v bode 1).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok (§ 363 ods. 3 Trestného poriadku).

Dr. h. c. JUDr. Maroš Žilinka, PhD.
generálny prokurátor Slovenskej republiky